

Vasile BLAGA, ministrul Administrației și Internelor

Descentralizarea este crucială pentru modernizarea României

- 2006 -

Descentralizarea este crucială pentru modernizarea României

Raportul de țară dat publicității marți de Comisia Europeană a adus cetățenilor români vestea bună așteptată atâția ani: țara noastră intră în Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007. Obiectiv prioritar al politicii de la București pentru 11 ani, începând din anul 1995, când România a prezentat cererea oficială de aderare, integrarea europeană a fost privită adesea ca soluție miraculoasă pentru problemele – mari sau mici – cu care ne confruntăm. Experiența statelor care au aderat la Uniunea Europeană în 2004 ne demonstrează însă faptul că simpla calitate de membru al Uniunii nu ne poate fi de folos, dacă nu este însoțită de o organizare instituțională care să permită un înalt nivel de performanță și de exploatarea la maximum a tuturor resurselor umane și materiale de care dispunem.

Intrarea în Uniunea Europeană este pentru România o șansă prea importantă pentru a ne permite să o irosim. Trebuie să profităm din plin de fiecare eurocent pe care îl putem accesa, iar pentru ca acest lucru să fie posibil trebuie să realizăm, în lunile care vor veni, o adevărată revoluție în administrația românească.

Elementul-cheie al acestei reforme este descentralizarea, adesea invocată și din păcate niciodată pusă în practică în istoria post-revoluționară a României. Potrivit celui mai recent raport de țară, care se referă în termeni apreciativi la reforma administrației, *“descentralizarea a decolat în acest moment, în România”*. Semnalul este extrem de clar: primii pași au fost făcuți și au fost bine primiți; în continuare, trebuie să avem grijă ca descentralizarea să fie pusă în practică repede, corect și cu efecte vizibile în funcționarea administrației românești.

Ce este descentralizarea?

Descentralizarea înseamnă transferul competențelor administrative și financiare privind furnizarea unor servicii publice de la nivelul administrației publice centrale la cel al administrației publice locale. Principalul scop al descentralizării este cel de a oferi servicii publice de mai bună calitate, la un preț mai redus, concomitent cu modernizarea structurilor cărora le revine responsabilitatea pentru furnizarea acestor servicii.

Procesul de descentralizare este reglementat de Legea-cadru nr. 195/2006 a descentralizării, act normativ care face parte din pachetul de legi privind reforma în administrație, inițiat de Ministerul Administrației și Internelor și aprobat de Parlamentul României. Din acest pachet mai fac parte legea finanțelor publice locale, legea privind modificarea a statutului funcționarilor publici, legea revizuită a administrației publice locale, precum și noul statut al prefecturilor, prin care aceștia au devenit înalți funcționari publici.

Acest pachet, care pune bazele celei mai ample reforme administrative realizate vreodată în România, a fost supus unei dezbateri publice fără precedent, derulată pe parcursul unui întreg an și în care au fost implicați toți actorii administrației publice.

Toate aceste acte normative au fost salutate de Comisia Europeană, încă de la Raportul de țară din luna mai a acestui an, fiind pentru prima dată când România a primit cuvinte de laudă pentru progresele înregistrate în privința administrației, după ani de critici severe față de acest domeniu.

De asemenea, în Raportul prezentat în 26 septembrie sunt remarcate progresele din acest domeniu, fiind subliniate aspectele legate de depolitizare, de instituirea unui sistem de recrutare a înalților funcționari publici și în special de descentralizare, despre care Comisia Europeană afirmă că „a decolat” în acest an.

Descentralizarea este definită ca fiind transferul, de la autoritatea centrală la autoritățile locale, a competențelor, precum și a resurselor financiare necesare. Nu există descentralizare decât în condițiile în care competențele trecute în sarcina autorităților locale – Primării, Consilii Locale sau Consilii Județene – sunt însoțite de alocările bugetare corespunzătoare. Acest principiu constituie una dintre regulile de bază ale Legii-cadru privind descentralizarea.

Structurile guvernului vor păstra, în cele mai multe domenii, doar atribuții de inspecție și control

Descentralizarea pleacă de la premisa că autoritățile administrației publice locale sunt mai în măsură să răspundă necesităților cetățenilor, cunoscând mai în profunzime problemele lor, dar și cele mai bune căi pentru rezolvarea acestora.

Descentralizarea înseamnă apropierea deciziei de cetățean.

O serie întreagă de servicii publice sunt furnizate mai eficient de la nivel local: învățământul preuniversitar, asistența socială, alimentarea cu apă și infrastructura rutieră sunt numai câteva din serviciile publice în care autorităților administrației publice locale sunt cel mai bine poziționate pentru a lua decizii privind alocarea resurselor, adaptate nevoilor specifice fiecărei comunități locale.

Descentralizarea nu este un scop în sine, ci o metodă de a furniza servicii publice mai eficient, corelate în primul rând cu cerințele și preferințele beneficiarilor. Niciun sistem centralizat nu poate răspunde varietății infinite a nevoilor comunităților locale la fel de bine ca autoritățile locale alese și responsabile în fața acestora.

În prezent, ministerele dispun, în fiecare județ, de o prelungire la nivel local, care gestionează în numele ministerului și în conformitate cu regulile stabilite de acesta, activitatea din domeniul de competență pe raza județului respectiv. Multe dintre competențele pe care le îndeplinesc aceste instituții ar trebui însă să fie de competența autorităților locale, care s-ar putea dovedi mai eficiente și mai ușor adaptabile la condițiile specifice ale zonei.

Exemplele ar putea fi dintre cele mai diverse. Prin intermediul inspectoratelor județene, Guvernul, prin Ministerul Culturii, gestionează teatre sau muzee, instituții cu specific local. Lista ar putea continua cu exemple din cele mai diverse domenii de activitate. Tot Guvernul este cel care gestionează, de exemplu, bazele sportive, alte obiective care sunt de interes strict local și ar putea fi mult mai bine administrate de Primării.

Când este vorba despre sănătate sau educație, lucrurile devin mai serioase. Legislația prevede în aceste domenii competențe atât pentru autoritățile locale, cât și pentru cele centrale. Primăriilor pe raza cărora funcționează școlile sau spitalele de interes local le revine sarcina de a finanța lucrările de întreținere și reparare a acestora. În schimb, directorii acestor școli și spitale sunt numiți de la nivel central, programa școlară și numărul de locuri sunt stabilite de către minister – autoritățile locale nu sunt nici măcar consultate în aceste privințe, cu toate că cunosc mai bine piața forței de muncă. Pe scurt, autoritățile locale sunt obligate să finanțeze substanțial funcționarea acestor obiective, dar nu au nici un cuvânt de spus în ceea ce privește administrarea lor.

Din acest punct de vedere, descentralizarea înseamnă trecerea școlilor și spitalelor de interes local – pentru a folosi aceste exemple - în administrarea primăriilor, odată cu banii de care acestea au nevoie și care sunt în prezent gestionați de guvern. Firește, ministerele ar urma să păstreze, la nivel local, organisme cu rol de control și inspecție, care să asigure respectarea regulilor cu caracter general, precum și a normelor de calitate.

Obiectivele majore sectoriale ale procesului de descentralizare

Aceste obiective se vor regăsi în strategiile sectoriale de descentralizare ale ministerelor de resort. Orizontul de implementare a acestora este pe termen mediu și lung.

- În domeniul **învățământului preuniversitar**, vor fi descentralizate competențe privind organizarea și funcționarea școlilor, precum și managementul resurselor umane, la nivelul autorităților administrației publice locale și consiliilor de administrație ale școlilor, după caz;
- În domeniul **sănătății publice**, vor fi transferate către autoritățile administrației publice locale competențe privind managementul unităților sanitare publice de interes local, respectiv județean;
- În domeniul **ordinii publice**, vor fi consolidate competențele autorităților administrației publice locale prin înființarea poliției locale;

- În domeniul **transporturilor**, vor crește resursele alocate autorităților administrației publice locale pentru întreținerea și modernizarea drumurilor publice de interes local și județean, inclusiv a drumurilor naționale de pe teritoriul municipiilor;
- În domeniul **culturii**, vor fi descentralizate instituțiile de cultură rămase în subordinea Ministerului Culturii și Cultelor și ai căror beneficiari sunt cu preponderență comunitățile locale;
- În domeniul **asistenței sociale**, va fi îmbunătățit cadrul de reglementare pentru finanțarea și monitorizarea serviciilor sociale aflate în competența autorităților administrației publice locale.

Serviciile deconcentrate ale ministerelor și ale altor organe de specialitate ale administrației publice centrale vor păstra doar atribuțiile care privesc controlul, inspecția și monitorizarea domeniului în care activează. Atribuțiile legate de furnizarea sau administrarea unor servicii publice la nivel județean sau local vor fi transferate autorităților administrației publice locale de la nivelul județelor, orașelor sau comunelor, după caz, cu excepția celor care sunt considerate de importanță strategică sau națională.

Ministerul Administrației și Internelor a realizat deja pași de substanță în descentralizarea unor domenii importante.

Un element de descentralizare, introdus prin modificările aduse statutului funcționarilor publici, este cel privind organizarea concursurilor pentru ocuparea funcțiilor publice. Agenția Națională a Funcționarilor Publici, structură în subordinea MAI, a renunțat la competența pe care o deținea, de a organiza concursurile pentru funcțiile publice de la nivelul autorităților administrației publice locale, păstrând această atribuție doar pentru câteva funcții a căror natură le face foarte greu de ocupat: auditor, arhitect etc.

Un exemplu de descentralizare, care a fost deja pus în practică, este transferarea la nivel local a atribuției de stabilire a prețului gigacaloriei. Prețul local de referință va înlocui în această iarnă prețul național de referință. Dacă orașele sunt diferite, de ce prețurile trebuie să fie impuse de la nivel central?

Un alt exemplu în privința descentralizării este proiectul de înființare a Poliției Locale, definitivat încă de anul trecut și supus unei dezbateri cu reprezentanții autorităților locale. Proiectul a fost deja publicat pe site-ul de internet al Poliției Române și va fi pus în practică după aprobarea, de către Ministerul Finanțelor Publice, a măririi procentului din impozitul pe venit care rămâne la bugetul localităților – de la 47% cât este în prezent, la 51% - modificare asupra căreia s-a convenit deja la nivel politic.

Modernizarea administrației și creșterea capacității administrative a localităților și județelor românești

Un obiectiv fundamental al descentralizării este creșterea capacității administrative a localităților și județelor (definită ca fiind suma tuturor resurselor aflate la dispoziția unității administrativ-teritoriale – umane, financiare, materiale), care trebuie să devină mai competitive. Obiectivul nostru este cel de a transforma administrația românească într-o administrație eficientă și performantă, autoritățile administrației publice locale devenind astfel adevărate motoare de dezvoltare a României.

Modernizarea administrației este cea mai mare provocare la adresa României în acest moment, fiind indispensabilă dacă dorim să atingem o rată cât mai ridicată de absorbție a fondurilor la care ne dă dreptul calitatea de membri ai Uniunii Europene.

Este cunoscut faptul că statele care au aderat la UE în anul 2004 nu au avut mari performanțe în acest domeniu, reușind să atragă cu puțin peste 10% din fondurile la care au avut acces. Trebuie să învățăm din această experiență, pentru ca să beneficiem din plin și pentru ca aderarea la Uniunea Europeană să aducă, pentru cetățenii români, prosperitatea la care aceștia se așteaptă.

Dacă nu reușim să întărim capacitatea administrativă – lucru pe care ne propunem să îl realizăm prin procesul de descentralizare, dar și prin celelalte elemente ale reformei administrației publice – acest deziderat nu va fi posibil.

Cum se va realiza descentralizarea ?

În vederea punerii în aplicare a Legii-cadru a descentralizării a fost înființat un grup de lucru interministerial, care va avea printre competențe coordonarea acestui proces.

Ministerul Administrației și Internelor a propus un calendar foarte strict, cu termene precise, pentru realizarea descentralizării.

Până în data de 15 octombrie va avea loc finalizarea unei analize privind situația existentă, urmând ca până la jumătatea lunii noiembrie să fie elaborate proiectele de strategii sectoriale.

Ministerul Administrației și Internelor dorește ca aceste strategii de descentralizare din fiecare sector al administrației publice centrale să fie aprobate în cadrul grupului de lucru interministerial pentru descentralizare până la sfârșitul lunii noiembrie și de către Guvern, până la sfârșitul lunii decembrie.

La sfârșitul anului va fi supusă aprobării Guvernului "Strategia de reformă în administrația publică 2007-2009".

În perioada următoare, vor fi selectate la nivel local o serie de centre-pilot în cadrul cărora, din vara anului viitor, va începe testarea strategiilor de descentralizare. Testele efectuate vor face obiectul unor rapoarte de evaluare în cursul lunii octombrie 2007.

Proiectele de acte normative care vor reglementa descentralizarea vor fi elaborate în luna noiembrie 2007.

* *
*

Impunerea și menținerea unui ritm alert în calendarul de descentralizare este esențială pentru continuarea și aprofundarea reformei demarate în administrația publică și având în vedere faptul că nu ne putem permite să pierdem nici o zi în ceea ce privește accesarea fondurilor europene.

Având în vedere acest fapt, considerăm că descentralizarea trebuie să constituie pentru România obiectivul de interes național al anului 2007, obiectiv care să fie însușit și susținut de întreaga clasă politică românească.

Să nu uităm că un guvern puternic nu este cel care dorește să păstreze toată puterea la îndemâna sa, ci cel care știe să cedeze această putere acelor care pot să o folosească mai eficient în numele cetățenilor și pentru cetățeni.